πάντες ἀποθνήσκομεν Bas.*Spir.*31(3.26B; M.32.124A); ὅλον με... κατακριθέντα ἐκ τῆς τοῦ π. παρακοῆς Gr.Naz.*or.*22.13(M.35.1145B); id.*carm.*1.2.10.427(M.37.711A); Gr.Nyss.*Eun.*1(1 p.193.15; M.45.440A); ref. question of Adam's salvation, denied by Tat., Epiph. *haer.*46.2(p.206.13; M.41.841A); διὰ τῆς τοῦ π. παρακοῆς ἔνοχοι κατέστημεν πάντες Mac.Aeg.*libert.ment.*27(M.34.960B); ἀθάνατον γενόμενον τὸν π. Chrys.*hom.46.4 in Gen.*(4.472B); συγκληρονόμοι γεγόναμεν τῶν συμβεβηκότων τῷ π. κακῶν Cyr.*Is.*2.1(2.194B); ἐν τῷ π. κατεκλίθημεν εἰς θάνατον id.*Jo.*4.2(4.354E); πέπαυνται γὰρ ἐν Χριστῷ τὰ ἐν τῷ π. τῇ ἀνθρώπου φύσει συμβεβηκότα σωματικά τε καὶ ψυχικὰ τῶν ἀρρωστημάτων id.*Pulch.*36(p.45.27; 5².157A); **2.** plur., = Adam and Eve μετῳκίσθησαν ⟨γὰρ⟩ οἱ δαίμονες, ἐξωρίσθησαν δὲ οἱ π. Tat.*orat.*20(p.22.16; M.6.852A); οἱ π. οὐκ ἐγεννήθησαν, ἀλλ' ἐγενήθησαν Meth.*res.*1.47(p.297.5; M.41.1117C); ἐκρατήθησαν δὲ οἱ π. ἀλόγῳ δελεασθέντες ἡδονῇ *ib.*1.54(p.311.18; M.41.1145C); τραῦμα τοῖς π. ἐδόκει ἡ διὰ τῆς ἐντολῆς γενομένη τοῦ κακοῦ ἀπαγόρευσις·...φίλημα δὲ ἡ πρὸς τὸ ἡδὺ...προτροπή· ἀλλ' ἔδειξεν ἡ πεῖρα, ὅτι τὰ νομιζόμενα τοῦ φίλου τραύματα τῶν φιλημάτων ἦν τοῦ ἐχθροῦ λυσιτελέστερα Gr.Nyss.*hom.13 in Cant.*(M.44.1044C); δερματίνους ἐπιβάλλει χιτῶνας τοῖς π. ὁ κύριος id.*or.catech.*8(p.43.5; M.45.33C); ‡Chrys.*pasch.*2(8.254B); in comparison of their creation with virgin birth, Isid.Pel.*epp.*1.141(M.78.277A); ζωὴ...κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς... τοιαύτη γὰρ ἦν πρὸ τῆς παραβάσεως ἐν τοῖς π. Cyr.*Is.*5.6(2.904E); Gel.Cyz.*h.e.*2.24.20(M.85.1301D); at eucharist εὐλογία μὲν ὡς τῆς ἀρᾶς τῶν π. ἀναίρεσις ‡Sophr.H.*liturg.*9(M.87.3989A).

***πρωτόπραστος**, *first-sold*; of serpent as sold under sin in the beginning, Germ.CP *or.*2(M.98.253B).

πρωτοπρεσβύτερος, **ὁ**, *senior presbyter* (cf. ἀρχιπρεσβύτερος, which denotes essentially the same official) Πέτρος τις π. ἦν τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκκλησίας Socr.*h.e.*6.9.3(M.67.692B); CQuerc.(M.103.112C); CNic.(787)*act.*4(H.4.189D); *Euchol.*(p.238).

πρῶτος, (also in superl. form πρώτιστος), **A.** *first*, also c. genit. *prior to*; **1.** of God οὖσα [sc. σοφία]...παρὰ τῷ πρωτίστῳ θεῷ *Hom. Clem.*2.25; ἀνωτάτω τοῦ π. Eus.*d.e.*5.6(p.229.20; M.22.380A); τὸ π. αἴτιον Gr.Naz.*or.*28.31(p.70.16; M.36.72B); ἡ ἀπόρροια τοῦ π. καλοῦ *ib.*30.13(p.129.15; M.36.121A); **2.** ref. Son δυνάμεως θεοῦ...ἐπιρρεούσης ταῖς...ψυχαῖς, ὑπὸ Ἰησοῦ διακονουμένης, ἧς π. ἐστιν, αὐτοδύναμις θεοῦ Or.*Jo.*1.33(38; p.43.9; M.14.89A); διδάσκει δὲ ὁ βαπτιστὴς πῶς ἔμπροσθεν αὐτοῦ γέγονεν Ἰησοῦς τῷ πρῶτος αὐτοῦ (ἐπεὶ πρωτότοκος πάσης κτίσεως) εἶναι *ib.*6.6(3; p.114.2; 209B); εἰ καὶ φύσει μονογενὴς υἱὸς καὶ θεὸς ἡμῶν ἀνευφημεῖται, ἀλλ' οὐχ ὁ π. θεός, πρῶτος δὲ τοῦ θεοῦ μονογενὴς υἱὸς καὶ διὰ τοῦτο θεὸς Eus.*d.e.*5.4(p.225.30; M.22.372D); π. ... ὡς ἐν γενητοῖς εὐσεβῶς εἶναι λέγει, τὴν ἄναρχον...καὶ τὴν ὑπὲρ τὸ π. οὐσίαν ἀπονέμων τῷ πατρί...μόνου τοῦ θείου λόγου πάντων τῶν γενητῶν π. χρηματίζοντος *ib.*5.6(p.229.16; 377D); εἰ...ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας...οὐδὲν δὲ πρὸ τῶν...αἰώνων νοεῖσθαι δύναται, εἰ μὴ ἡ... πρωτίστη...φύσις, πῶς οὐκ ἀνάρχως...γεννηθῆναι πιστεύεται; Didym.*Trin.*1.15(M.39.308C); εἰ γέγονεν ὁ υἱὸς δι' ἡμᾶς...οὐκ ἔστιν οὐδὲ π. ἡμῶν παρὰ θεῷ Cyr.*thes.*15(5¹.153D); in rel. to angels τὸν πρεσβύτατον τῶν αἰώνων καὶ π. τῶν ἀρχαγγέλων Meth.*symp.*3.4(p.31.3; M.18.68A) where π. may = *prior to* (cf. τὸν πρὸ αἰώνων *ib.*(p.30.19; 65A)); πρεσβυτάτους ἀγγέλους εἶναί τινας, καὶ πρῶτον αὐτῶν τινα εἶναι. ... μήτε τῷ πρωτίστῳ τῶν ἀγγέλων ἐφικτὸν εἶναι τὸν τρόπον τῆς ἐνανθρωπήσεως Max.*schol.d.n.*2.9(M.4.225D); **3.** of first-made heaven as dwelling of God, opp. second or visible heaven, Cosm.Ind.*top.*2(M.88.81B); **4.** of first man τὸν πρεσβύτατον καὶ π. τῆς ἀνθρωπότητος ἄνθρωπον...τὸν Ἀδὰμ Meth.*symp.*3.4(p.31.4; M.18.68A); Ἀδὰμ ...π. ἡμαρτηκὼς...Χριστὸς π. ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς Thdt.*Rom.*5:14(3.57); **5.** of Church πάντων π. ἐκτίσθη Herm.*vis.*2.4.1; **6.** πρώτη τοῦ σαββάτου, ref. paschal chronology ὡς γὰρ μία τῶν σαββάτων ἡ μετὰ τὸ σάββατον π. καλεῖται, οὕτως εἴποις ἂν καὶ τὴν πλησιάζουσαν ὄπιθεν τῷ σαββάτῳ, τουτέστι τῆς ἑβδομάδος ἕκτην, πρώτην τοῦ σαββάτου, τουτέστι πρὸ τοῦ σαββάτου Jo.Philop.*pasch.*(p.220.9); **7.** masc. plur. as subst., *ancients*, Eus.*h.e.*3.27.1(M.20.273A); **8.** adverbially οὐκ ἀνέχεσθαι...τούτους νομίζειν θεούς, ὅτι ἄνθρωποι ἦσαν καὶ πρῶτοι Cels. ap.Or.*Cels.*3.22(p.218.14; M.11.944C, perh. for πρῶτον).

B. *chief*, *most important*; of archangels, Max.*schol.d.n.*2.9(M.4.225D); as military rank = πρωτεύων: κυμητήριον Ἀθηνέου π. *CG-CI* 46 (Corinth, saec. iv–vi).

C. *best* τὰ π. μύρα χριόμενοι Gr.Nyss.*v.Mos.*(M.44.417D).

***πρωτοσπαθαρία**, **ἡ**, *wife of a* πρωτοσπαθάριος, Thdr.Stud.*epp.*1.18(M.99.964D).

***πρωτοσπαθάριος**, **ὁ**, *chief of imperial ceremonial bodyguard*, Thdr.Stud.*epp.*2.57 tit.(M.99.1269C); Thphn.*chron.*p.206(M.108.529B).

πρωτοστάτης, **ὁ**, *leader*, *chief*; of founders of sects and heresies, Hipp.*haer.*1 proem.(p.3.25; M.16.3021A); Bas.*Eun.*1.1(1.208B; M.29.501A); of Judas as τῆς Ἰουδαίων ἀθεότητος π. Cyr.*Jo.*11.12(4.1012C); of S. Peter as chief of apostles, Cyr.H.*catech.*11.3; †Bas.*contub.*1(M.30.816A); Nil.*epp.*2.21(M.79.208D); of Devil before his fall, as π. of angels, Isid.Pel.*epp.*1.283(M.78.349A); †Jo.D.*B.J.*6(M.96.908A); of Diocletian as senior Augustus, Eus.*h.e.*8.13.11(M.20.777A).

***πρωτοστράτηγος**, **ὁ**, *commander-in-chief*, Thphn.*chron.*p.153 (M.108.416B).

***πρωτοστράτωρ**, **ὁ**, *chief groom* or *equerry*, an imperial official Ῥοῦφος ὁ π. τοῦ Ὀψικίου Thphn.*chron.*p.321(M.108.776C); βασιλικὸς π. *ib.*p.369(884A).

***πρωτοσύγκελλος**, **ὁ**, *chief* σύγκελλος: π. τῆς μεγάλης ἐκκλησίας *Lit.Chrys.*(p.355.36).

***πρωτοσύμβουλος**, **ὁ**, *chief councillor*, †Jo.D.*B.J.*16(M.96.1000C); title of emirs, Jo.Sync.*narr.*(H.4.320D); ὁ τῶν Σαρακηνῶν π. Thphn.*chron.*p.296(M.108.724B); *ib.*p.309(752C); cf. ὁ...τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς τὸν Ἰωάννην [i.e. Jo. D.]...προεχειρίζετο π. Jo.VI H. *v.Jo.D.*13(M.94.449B).

***πρωτοσύστατος**, *primordial*, *original*, *Hom.Clem.*6.6.

***πρωταταγῶς**, *as the first rank* or *order*, ref. first order of angels τῷ κρυφίῳ π. πλησιάζουσαν Dion.Ar.*c.h.*9.2(M.3.260A).

πρωτοτοκία, **ἡ**, *primogeniture*, ref. Christ's status as πρωτότοκος τῆς κτίσεως, Gr.Nyss.*hom.13 in Cant.*(M.44.1053D); id.*Eun.*4(2 p.64.6; M.45.636B); ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων ἡ π. ποιεῖ τὴν ἀγάπην· ἐνταῦθα δὲ ἡ ἀγάπη ἐποίησε πρωτότοκον εἶναι Chrys.*fr.in Jer.*2:3(M.64.756D).

πρωτοτόκια, **τά**, *right of primogeniture*, *status of firstborn*, ref. Esau Ἰακὼβ φάσκων...ἐγὼ...ὁ πρωτότοκός σου υἱὸς κατὰ μὲν τὸ πνευματικὸν ἠλήθευεν μεταλαβὼν τῶν π. Or.*Jo.*10.5(4; p.175.22; M.14.313C); Thdr.Mops.*Os.*12:1(M.66.196A); Ἐδὼμ τουτέστι γήϊνος, διὰ τὸ ἀποδόσθαι τὰ π. Cyr.*Abd.*1(3.354B); Ῥουβὴν τῶν π. ἐκπεπτωκέναι Proc.G.*1Par.*proem.(M.87.1201B); ref. Christ's 'fulfilment of righteousness' πληρῶσαι...τὴν περιτομὴν καὶ τὰς ὑπὲρ τῶν π. προσφορὰς Oecum.*1Tim.*3:16(p.458.22); ref. Christ as πρωτότοκος: χωρῶν [sc. Marcell.] τῇ ἀρνήσει...τῶν π. πάσης κτίσεως Acac.Caes.*fr.Marcell.* ap.Epiph.*haer.*72.8(p.262.28; M.42.393A); ref. Nestorian division of Christ ἔνθα οὖν δύο...υἱοὶ...π. καὶ ὑστεροτόκια λέγεται Leont.H.*Nest.*3.9(M.86.1641B).

πρωτότοκος, *first-born*;

A. in gen., Just.*dial.*84.1(M.6.673B); πρῶτος, ὡς πρωτότοκος τῷ κόσμῳ, ὁ ἀρχιερεύς, εἶτα ὁ νομοθέτης *Hom.Clem.*2.16; of Cain, *ib.*3.25.

B. of first-born of Egypt τὰ π. Just.*dial.*111.3(M.6.732C); τοὺς π. Mel.*pass.*22 p.4.8; Meth.*symp.*9.1(p.115.14; M.18.180B); slaying interpreted as destruction of primary impulse to sin, Gr.Nyss.*v. Mos.*(M.44.353B).

C. of Wisdom ἡ π. πάντων σοφία Meth.*symp.*9.3(p.117.20; M.18.184B); τῶν ὄντων ἁπάντων πρῶτον ὑφίστησιν αὐτοῦ γέννημα τὴν π. σοφίαν Eus.*d.e.*4.2(p.151.31; M.22.253A).

D. of Logos, ref. Lc.1:35 τὸ...οὐδὲν ἄλλο νοῆσαι θέμις ἢ τὸν λόγον, ὃς καὶ π. τῷ θεῷ ἐστι Just.*1apol.*33.6(M.6.381B); ἔργον π. τοῦ θεοῦ Tat.*orat.*5(p.5.23; M.6.816A).

E. of Christ; **1.** as Son μόνος ἰδίως υἱὸς...λόγος αὐτοῦ ὑπάρχων καὶ π. καὶ δύναμις Just.*1apol.*23.2(M.6.364A); *ib.*46.2(397B); *ib.*53.2(405C); υἱὸς...ὃς καὶ λόγος π. ὢν τοῦ θεοῦ, καὶ θεὸς ὑπάρχει *ib.*63.15(425B); Clem.*prot.*9(p.62.29; M.8.193B); ἡ...π. τῆς ἀγενήτου φύσεως εἰκών, ὁ ...μονογενὴς...υἱὸς Eus.*d.e.*5.1(p.210.31; M.22.349C); **2.** as Son of God and Son of Man π. ἐν πᾶσιν γενόμενον· π. ἐκ θεοῦ, ἵνα δεύτερος μετὰ τὸν πατέρα υἱὸς θεοῦ ὢν ἀποδειχθῇ· π. πρὸ ἀγγέλων ἵνα καὶ ἀγγέλων κύριος φανῇ· π. ἐκ παρθένου, ἵνα τὸν πρωτόπλαστον Ἀδὰμ ἐν ἑαυτῷ ἀναπλάσσων δειχθῇ Hipp.*Dan.*4.11.5(M.10.684B); θεόν τε ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπον, μονογενῆ, π. Cyr.*ep.*67(p.38.14; 5².195A); **3.** of *homo assumptus* ὁμολογοῦμεν καὶ μονογενῆ καὶ π.· ἀλλὰ μονογενῆ τὸν λόγον, ὃς πάντοτε ἦν καὶ ἔστιν τῷ πατρί· τὸ πρωτότοκος δὲ τῷ ἀνθρώπῳ CSard.*ep.cath.*ap.Thdt.*h.e.*2.8.44(3.846); περὶ τοῦδε τοῦ σπέρματος [sc. τοῦ Δαβὶδ] ὑποσχόμενος ὁ θεός, ὡς...πρωτότοκος τοῦ θεοῦ κληθήσεται Thdt.*eran.*1(4.33); μονογενὴς κατὰ τὴν τοῦ λόγου οὐσίαν, καὶ π. κατὰ τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν Euther.*confut.*16(M.28.1392A); **4.** ref. Col. 1:15; **a.** of Christ as typified by Israel, Just.*dial.*125.3(M.6.768A); by Noah π. πάσης κτίσεως ὤν, καὶ ἀρχὴ πάλιν ἄλλου γένους γέγονε *ib.*138.2(793B); **b.** of Christ as eternal Son διὰ παρθενικῆς μήτρας τὸν π. τῶν πάντων ποιημάτων σαρκοποιηθέντα ἀληθῶς παιδίον γενέσθαι *ib.*84.2(673B); as Logos τὸν λόγον ἐγέννησε προφορικόν, πρωτότοκον πάσης κτίσεως Thphl.Ant.*Autol.*2.22(M.6.1088B); πρωτότοκον δὲ πάσης κτίσεως, ⟨ὅτι⟩ γεννηθεὶς ἀπαθῶς, κτίστης καὶ γενεσιάρχης τῆς ὅλης ἐγένετο κτίσεως Clem.*exc.Thdot.*19(p.113.8; M.9.668A); hence identified with Wisdom, cf.Or.*princ.*1.2.1(p.28.9; M.11.130B); cf. *creaturarum et dei medium, id est mediatorem quaeramus, quem Paulus...primogenitum omnis creaturae*

ἀναγόμενον *ib.*15.3(332D); τὴν δὲ τῶν π. ... ἐξαπλῆν θέσιν, οὐκ ἀριθμὸν ἱερὸν ἐμφαίνειν οἶμαι, κατὰ τὸ δόξαν ἑτέροις, ἀλλ' ὅτι...παντελῶς ἐστι... ὑπερκόσμια τὰ πρῶτα, καὶ μέσα, καὶ τελευταῖα τῶν νοερῶν...δυνάμεων id.*e.h.*4.3.7(M.3.481A); *ib.*4.3.8(481B); **4.** of soul, ref. supramundane fall ἐκεῖθεν δὲ διὰ κακίας τῶν π. ἐκπιπτόντων χαμαιπετεῖς πρόσγειοι γίνονται, τῇ παχύτητι τῆς ὑλικῆς καταμιγνύμεναι φύσεως Gr.Nyss. *anim.et res.*(M.46.113C); **5.** ref. spiritual ascent, Clem.*prot.*10(p.76. 9; M.8.221C) cit. s. ἁπλότης; ἡ τῶν π. τῆς σωφροσύνης συγκρατεῖται φύσις Meth.*symp.*8.1(p.82.1; M.18.140B); Chrys.*bapt.Chr.*4(2.374C) cit. s. ἀετός; καθαροὶ τοίνυν κἂν τοῖς λογικοῖς, οἱ μὴ τοῖς γηίνοις προστετηκότες, ἀλλὰ τὰ π. τῆς πίστεως ἔχοντες...ταῦτα δὲ ἡμῖν... περιτίθησι Παῦλος, τὰ π. λέγων τῆς χάριτος καὶ τὰ ὅπλα τοῦ πνεύματος Thdt.*qu.11 in Lev.*(1.190); of breaking of wings of sacrificed birds, as symbol of soul's humility, Cyr.*ador.*16(1.564D); **6.** of prayer, and almsgiving, Chrys.*poenit.*3.1(2.295C,D) cit. s. ἐλεημοσύνη; π. ἐστι τῆς εὐχῆς ἡ ἐλεημοσύνη Jo.Clim.*scal.*28(M.88.1145C); **7.** of Christ as π. οὐράνιον παναγοῦς ποίμνης Clem.*paed.hymn.*21(p.291; M.8.681B); **8.** of wings of H. Ghost raising soul to heavenly sphere, Chrys. *hom.12.2 in Phil.*(11.292A).

πτεροποι-έω, *make winged*, met. ~οῦσι...αἱ θεῖαι γραφαὶ τοὺς πιστούς, τῷ πόθῳ τῶν οὐρανίων Ath.*fr.1 in Cant.*(M.27.1349C); ἐπτεροποιήθης τῇ πίστει Procl.CP *or.*15.3(M.65.801D).

πτερορρο-έω, = πτερορρυέω: ῥοπῇ δέ τινι τῇ πρὸς κακίαν ~ούσας τὰς ψυχὰς ἐν σώματι γίνεσθαι Gr.Nyss.*anim.et res.*(M.46.112C).

πτερορρυ-έω, *moult, lose feathers* of wings, hence *lose power of flight*, Bas.*hex.*8.5(1.75C; M.29.176C); met. κηλούμενοι γὰρ ταῖς ἡδοναῖς...~οῦσι πολλοί Meth.*symp.*8.1(p.81.17; M.18.140A); ψυχὴ διὰ τῆς παρακοῆς τῶν πρωτοπλάστων ~ήσασα Gr.Nyss.*hom.15 in Cant.*(M.44.1101C); id.*Eun.*1(1 p.210.13; M.45.457C); Thdr.Stud.*epp.* 2.208(M.99.1629C).

πτερορρύησις, ἡ, *moulting*; met., of bias to evil which causes soul's fall into body acc. Platonist doctrine, Gr.Nyss.*anim.et res.* (M.46.117A).

***πτεροφορέω,** *be winged*, Cyr.*ador.*14(1.508A).

πτεροφυ-έω, *grow wings*, *1Clem.*25.3; met. οἱ ~οῦντες μαθηταί Or.*comm.ser.3 in Mt.*(p.98.12; M.13.1669D); of Jo. Bapt. ἀκρίδας ἐσθίοντα καὶ ~ήσαντα τὴν ψυχήν Cyr.H.*catech.*3.6; ~ῆσαι καὶ πρὸς τὰς οὐρανίους ἀψῖδας ἀναδραμεῖν Chrys.*subintr.*13(1.248B); Isid.Pel.*epp.* 1.282(M.78.348C); ὅστις ἐποχεῖται κουφότητι κενῆς δόξης, οὐδέποτε ~ήσει πρὸς τὸν τῆς ἀληθοῦς δόξης ἔρωτα ‡Nil.*vit.cog.*(M.79.1461C); ἐπεφάνη ὁ Χριστὸς ἵνα δι' ὁσιότητος καὶ δικαιοσύνης αὖθις ~ήσωμεν Proc.G.*Cant.*6:4(M.87.1709D).

πτεροφυΐα, ἡ, *growing of wings*, not to be inferred in lit. sense from descriptions of angelic beings, Dion.Ar.*c.h.*2.1(M.3.137A).

πτερ-όω, *give wings to, provide with wings, make to fly*; **1.** ref. spiritual ascent, Clem.*prot.*10(p.76.9; M.8.221C); ἂν εὐξαίμην τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ ~ῶσαί με εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ τὴν ἐμήν id.*str.*4.26 (p.324.24; M.8.1381A); οἱ δ' ἐντραφέντες γνησίως τοῖς τῆς ἀληθείας λόγοις...εἰς οὐρανὸν ~οῦνται *ib.*1.1(p.5.9; 692A); 'τὴν ψυχὴν ἐπτερωμένην' τῷ πόθῳ τῶν κρειττόνων *ib.*7.7(p.30.23; M.9.456B), cf.Plato *Phaedrus* 246B,C; Serap.*ep.mon.*1(M.40.928A); ἡ σὰρξ ἐβάρησεν, ἀλλ' ὁ λογισμὸς ἐπτέρωσεν Gr.Naz.*or.*37.11(M.36.296B); id.*carm.*1.2.10.415 (M.37.710A); Chrys.*hom.43.5 in Mt.*(7.465C); δυνήσῃ κατὰ μικρὸν ~ῶσαί σου τὴν διάνοιαν id.*hom.17.2 in 1Cor.*(10.148B); φιλοσοφία ἀτάραχον δύναται τηρῆσαι ψυχὴν καὶ ~ῶσαι *ib.*27.4(349A); Isid.Pel. *epp.*1.166(M.78.292C); Cyr.*Is.*2.5(2.344A) cit. s. πτέρυξ; Geo.Pis. *carm.*3.13; **2.** ref. 'wings' of prayer νηστείᾳ καὶ σάκκῳ καὶ σποδῷ τὴν προσευχὴν ~ώσας προσέφερεν τῷ θεῷ Thdt.*Dan.*9:3(2.1229); **3.** ref. departed souls ascending to heaven, Ath.*v.Anton.*66(M.26.937A); **4.** of man's nature before Fall ἐπτέρωται κατὰ τὴν...γραφὴν τὸ πρωτότυπον Gr.Nyss.*hom.15 in Cant.*(M.44.1100D); **5.** in bad sense, *make light* or *wanton*, Clem.*paed.*3.11(p.269.17; M.8.632B).

πτερύγιον, τό, 1. *little wing*, ref. breaking of wings (Lev.1:17) interpreted as symbol of humility, Cyr.*ador.*16(1.564D); **2.** *border* of high-priestly robe, Nil.*serm.*10(M.79.1277D); of Saul's garment (1Reg.24:15) interpreted as τὸ ἦθος τῆς κατὰ τὴν ἠθικὴν φιλοσοφίαν ἀσχημοσύνης, †Cyr.*coll.VT*(6ᵃ.69A; M.77.1277D); of Scribes' robes, Jo.D.*haer.*15(M.94.688A); of entire high-priestly robe, ‡Bas.Sel. *or.*38.4(M.85.413A); **3.** *pointed roof*, *'wing'* of Temple, scene of S. James's martyrdom, Heges.ap.Eus.*h.e.*2.23.12(M.20.200B); fell at earthquake at Crucifixion, *Narr.Jos.*3.4(p.467); in vision of Christ and Moses appearing on Temple, †Gregent.*disp.*3(M.86.749B); **4.** medic., *membrane* in brain, Hipp.*haer.*4.51(p.76.13; M.16.3122B); *cartilage* joining nose to cheek, Melet.*nat.hom.*3(M.64.1180C).

πτερυγόω, *furnish with wings*, ref. creation in divine image, Or.*sel.in Gen.*(M.12.93C) cit. s. sq.

πτέρυξ, ἡ, *wing*; **1.** of 'wings' of God ἡμεῖς μὲν οὐκ ἐπτερυγώμεθα, περὶ δὲ θεοῦ λέγει...ὅτι ὑπὸ τὰς π. αὐτοῦ ἐλπιεῖς. εἰ δὲ ἐκεῖνος μὲν π. ἔχει, ἡμεῖς δὲ ἐσμεν ζῷον ἄπτερον, οὐ κατ' εἰκόνα θεοῦ γέγονεν ὁ ἄνθρωπος Or.*sel.in Gen.*(M.12.93C); πτέρυγας δὲ νοήσεις τὰς τῆς προνοίας αὐτοῦ δυνάμεις Eus.*Ps.*16:8(M.23.164A); ἔθος τῇ θείᾳ γραφῇ πτέρυγας καλεῖν τὴν ἐπισκοπικὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ Ath.*exp.Ps.*56:2(M. 27.257D); τῆς γὰρ φρουρητικῆς αὐτοῦ δυνάμεως εἰς π. λαμβανομένης Cyr.H.*catech.*6.8; τὸ πτερύγων ὄνομα διά τινος τροπικῆς θεωρίας εἰς τὸ θεοπρεπὲς μεταληφθήσεται νόημα, δυνάμεώς τε καὶ μακαριότητος καὶ ἀφθαρσίας...διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν π. σημαινομένων Gr.Nyss.*hom.15 in Cant.*(M.44.1101A); π., τὸ σκεπαστικόν Didym.(‡Bas.)*Eun.*5(1. 316C; M.29.757C); πανταχοῦ...ἡ εἰκὼν αὕτη τῶν π. ... τὴν...σκέπην καὶ πρόνοιαν ἐνδεικνυμένη Chrys.*hom.74.3 in Mt.*(7.718D); misunderstanding refuted that man is not made in God's image because not possessed of wings, Isid.Pel.*epp.*3.95(M.78.800C); 'wings' interpreted of Son and H. Ghost, Cyr.*Ps.*16:8(M.69.817A); πτέρυγας...τὴν ὀξεῖαν καὶ σύντομον τῆς προνοίας ἀσφάλειαν Thdt. *Ps.*16:8(1.698); π. γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ κηδεμονίαν καλεῖ id.*Ps.*60:5(1. 1009); **2.** of 'sun of righteousness' (Mal.4:2); prophecy applied to Maccabean age, Thdr.Mops.*Mal.*4:2(M.66.629C); referred to gift of H. Ghost, Cyr.*Mal.*64(3.867Eff.); cf. πτερόν; **3.** of angels, esp. cherubim and seraphim δώδεκα πτέρυγας ἄμφω ἔχει καὶ διὰ τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν φερομένου χρόνου τὸν αἰσθητὸν κόσμον δηλοῖ Clem.*str.*5.6(p.350.5; M.9.61B); six wings correspond to spiritual senses, Eus.*Is.*6:2(M.24.125A,B); αἱ π. τὸ ὕψος ἐμφαίνουσι τῆς φύσεως...οὐκ ἐπειδὴ πτερὰ περὶ τὸν ἄγγελον, ἀλλ' ἵνα μάθῃς, ὅτι ἐκ τῶν ὑψηλοτάτων χωρίων...πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἀφῖκται φύσιν Chrys.*incomprehens.*3.5(1.468B); αἰνίττονται αἱ π. τὸ ὑψηλὸν καὶ μετάρσιον τῶν δυνάμεων τούτων id.*Is.interp.*6:3(6.66D); αἱ ἓξ π. ἐνδείκνυνται αὗται τὸ ὑψηλὸν καὶ μετάρσιον καὶ κοῦφον καὶ τὸ ταχὺ ἐκείνων τῶν φύσεων id.*hom.6.2 in Is.*6:1(6.140A); veiling of faces with wings symbol of inability to see beginning or end of thought about God, Cyr.*Is.*1.4(2.103A); Thdt.*Ezech.*1:8(2.684); Dion.Ar.*e.h.* 4.3.5(M.3.480B); πτέρυγες...αἵπερ εἰσὶν ἔμφυτοί τινες ἀρεταί, δι' ἃς ὑψοῦνται τοσοῦτον, ὡς πλησίον εἶναι θεοῦ τὸν νοῦν ἔχοντας Proc.G.*Is.* 6:1–5(M.87.1933A); **4.** of man's original nature, which possessed 'wings' of immortality, etc., Gr.Nyss.*hom.15 in Cant.*(M.44.1101A); **5.** exeg. Ps.54:7 τίς δώσει πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς;...τίς καταξιώσῃ με τῆς χάριτος τοῦ πνεύματος; Or.*Ps.*54:7(p.56); cf. *hoc dicit prophetes non orans, ut corporales pennas accipiat columbae, sed pennas columbae spiritus sancti*, id.*hom.6.6 in Is.*(p.277.19; M.13. 245B); περιστερᾶς γὰρ δίκην ἀκάκου πτέρυγας ἐκφεύξαι καὶ πετασθῆναι, ὡς ἂν φύγοι τὰ κακά, ἠξίου Eus.*Ps.*54:7(M.23.477B); **6.** of spiritual 'wings', i.e. virtues, etc.; ref. Pr.23:5, cf. *si accipiamus igitur pennas, leviter audiemus; si autem peccaverimus et negligentes fuerimus circa alas et defluxerunt pennae nostrae, gravabimur et graviter audiemus*, Or.*hom.6.6 in Is.*(p.277.22; M.13.245B); id.*comm. ser.47 in Mt.*(p.98.14; cf.M.13.1669D); of learning, cf.id.*hom.2.2 in Ex.*(p.156.26; M.12.306B); τῷ πτέρυγας περιστερᾶς ἀναλαβεῖν διὰ τῶν ἀρετῶν Proc.G.*Cant.*6:4(M.87.1709D); of profane scholarship, cf.Or.*hom.1.1 in Ex.*(p.145.18; M.12.297C); **7.** exeg. Is.24:16 πτέρυγας δὲ τῆς γῆς ἐοίκασιν ὀνομάζειν τοὺς ἁγίους μυσταγωγούς, ὧν τοῖς λόγοις μονονουχὶ...πτερούμενοι τὰ ἄνω φρονοῦμεν Cyr.*Is.*2.5(2.343E); π. τῆς γῆς τὴν πίστιν καὶ τὴν θεογνωσίαν ὠνόμασεν Thdt.*Is.*24:16 (p.99.16; 2.291); π. ... τοὺς τοῖς θείοις λόγοις αὐτοὺς ἀποστόλους ἀναπτερώσαντας Proc.G.*Is.*24:1–23(M.87.2193A); **8.** liturg., ref. consecration of chrism τὸ μύρον...λαβὼν ἐπιτίθησι τῷ...θυσιαστηρίῳ, περικεκαλυμμένον ὑπὸ δυοκαίδεκα πτέρυξιν ἱεραῖς Dion.Ar.*e.h.*4.2(M. 3.473A); *ib.*4.3.4(477C); **9.** ref. Is.18:1 πτέρυγας...ὀνομάζει τὰ ἱστία Cyr.*Is.*2.3(2.274D); Proc.G.*Is.*18:1–7(M.87.2137C).

πτερύσσ-ομαι, *flutter, flap the wings*; met., be *stimulated, excited*, Isid.Pel.*epp.*1.151(M.78.605B); ~εσθαι...τὰ πάθη ‡Nil.*perist.*10. 3(M.79.892A).

πτέρωμα, τό, *plumage*, hence *power of flight*, ref. soul's ascent παρθενία...ᾗ καὶ τὸ τῆς ψυχῆς καταρδόμενον ἀληθῶς αὔξεταί τε καὶ κουφίζεται π. Meth.*symp.*8.1(p.81.9; M.18.140A).

πτέρωσις, ἡ, *plumage*, hence met., *that which enables* the soul *to fly* π. γὰρ ἡ τῆς ψυχῆς πνεῦμα τέλειον Tat.*orat.*20(p.22.11; M.6. 852A).

***πτερωτής, ὁ,** *one who encourages*, Gr.Naz.*or.*21.10(M.35.1093A).

πτερωτικός, *winged*; of S. Mark, in comparison of Evangelists with four beasts τὴν π. εἰκόνα τοῦ εὐαγγελίου δεικνύων Iren.*haer.*3.11. 8(M.7.888B); ‡Germ.CP *contempl.*(M.98.396B) cit s. μανδύας.

πτερωτός, *winged*; **1.** of God in popular anthropomorphic misunderstandings of scripture, Cyr.H.*catech.*6.8; **2.** of angelic beings ὁ προφήτης τὴν ὀξύτητα τῶν ἀγγέλων πετεινῷ π. ὡμοίωσεν διὰ τὸ